

Jerry Mintz: Szabadság és demokrácia az iskolában 15. fejezet: Felnőttek az iskolában

augusztus 22, 2022

15. fejezet: Felnőttek az iskolában

Előszó és 7 fejezet Jerry Mintz: Szabadság és demokrácia az oktatásban c. könyvéből

A gyűlések menete és maga a demokrácia nem tudomány, hanem művészet. Ezért sokkal nehezebb találni egy olyan képletet, amitől működik. Annyit elmondhatunk, hogy világosan meg kell határozni azt a tartományt, amelyben az emberek döntéseket hoznak, beszélni kell arról, hogy milyennek kell lennie egy jó elnöknek, de a folyamatnak olyannak kell lennie, amit a közösség elfogad.

Ha ez nem történik meg, nem számít mit teszel, a folyamattal problémák lesznek. A Shaker Mountain-ban a legtöbb gond a diák testület összetételével volt. Fontos volt, hogy jó diákvezetésünk legyen, gyerekek sok tapasztalattal. Néha, mikor rengeteg új diákunk volt, ez egy ideig gondot okozott.

Mikor meglátogattam egy gyönyörű kampusszal rendelkező bentlakásos iskolát, tapasztaltam milyen gondok lehetnek ezzel a folyamattal. A folyamat demokratikus volt, még egy szép kör alakú termük is volt a demokratikus gyűlésekhez.

A gyűlés, amire meghívtak lassan kezdődött. A közlemények kihirdetése után az elnök megkérdezte, hogy el tudna-e valaki vinni néhány diákot egy holnap esti rendezvényre. Az egyik lány hirtelen így szólt: „Tudod, hogy lopkodnak a

hálótermekben...” Nagyon zaklatott volt miatta. „Igen, valaki járt bent. Ez nagyon aggaszt minket. Nem tudjuk, ki csinálja. Az én cuccomat is ellopták!” – mondta egy másik lány.

Ezután a személyzet egyik tagját felszólították és azt mondta: „Nos, bárki is csinálja ezt, az beteg, beteg! El kell kapni és ki kell rúgni az iskolából!”

Nagyjából egy perc csönd követte a hozzászólását, aztán az elnök így szólt: „Szóval, tud bárki fuvart biztosítani a lányoknak holnap estére?”

Az elnöknek egyszerűen fogalma sem volt, hogy kell kezelni egy ilyen érzékeny helyzetet. Így hát végül felemeltem a kezem és felszólítottak. „Ilyen dolgok előfordulnak bentlakásos iskolákban, igazából minden iskolában, és ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy az az ember beteg. Tulajdonképpen hasznos lenne, ha megtudhatnánk ki az, és így megoldhatnánk ezt a problémát.” – mondtam.

A személyzeti tag azon nyomban felemelte a kezét és azt kérdezte: „Honnan tudod, hogy aki lop, az nem beteg?”

„Nos, nem feltétlenül tudni, de gyakran ez a helyzet.” – válaszoltam. A gyűlés után többen odajöttek hozzám és megköszönték, hogy ezt mondtam. Úgy tűnt ez azt jelenti, hogy ebben az iskolában sok gond van a gyűlések menetével és a gyűlésbe vetett bizalommal.

Felmerül a kérdés: mennyi hatalma legyen a felnőtteknek egy demokratikus közösségben? A válasz az egyes közösségeken múlik és azon, hogy milyen erősek a gyerekek a közösségben. De – normál esetben – egy jó közösségben a felnőttek önmaguk lehetnek és azt mondhatják, amit gondolnak; ha erős személyiségek, lesznek a közösségben más erős személyiségek, akik reagálnak rájuk és szembeszállnak velük. Ideális esetben a cél, hogy mindenki önmaga lehessen, mindenki egyértelműen kifejttesse a véleményét és ötleteit. Ily módon nagyobb eséllyel születik helyes döntés, mintha páran visszafognák

magukat nehogy túl erőteljesek legyenek.

A demokratikus iskolákban kétségtelenül vannak helyzetek, amikor a felnőtteknek kell döntést hozniuk, különösen ha egészségről vagy biztonságról van szó. Mivel sok szülő vagy tanár nem ment keresztül a szabadság önálló megismerésének folyamatán, hajlamosak átesni a ló túlsó oldalára: nem mondják el a véleményüket és nem lépnek közbe egy olyan szituációban, ahol valami borzasztó dolog van kilátásban. És így néha a borzasztó dolgok meg is történnek. Nekem nem okozott gondot határozottan kifejezni a véleményemet, így legalább volt ott vélemény vagy ötlet. Szinte soha nem kellett önhatalmú döntést hoznunk és akkor is csak egyedi esetekben, például mikor egy gyerek kezelhetetlenné vált és le kellett fogni, amíg megnyugszik. Ez talán évente egyszer történt meg.

Egy időben, mikor két gyermekotthont működtettünk, néha elmentünk más gyermekotthonok vezetőinek gyűléseire. Borzasztó sok időt töltöttek azzal, hogy arról beszéltek, hogyan korlátozzák fizikailag a gyerekeket és mit csináljanak az elszökő gyerekekkel. Kissé elképedve néztünk egymásra, mert nekünk soha nem kellett ilyen szituációkkal foglalkozni. A gyerekek nem szöktek el és szinte soha nem kellett fizikailag megfékezni őket. Azokat a gyerekeket sem, akik nagyon rossz körülmények közül érkeztek hozzánk.

Megéri emlékezni, hogy a demokratikus iskolák jók a felnőtteknek is, bár természetesen az alternatív iskolák személyzetének többsége nem a rendszer terméke. Mikor felbérelünk egy új személyzeti tagot csak reménykedhetünk abból, amit láttunk, hogy boldogulni fog egy demokratikus közösségben. De sohasem lehet tudni. Az egyetlen felkészülési módszer rá ténylegesen csinálni. Úgy gondolom, néhány embernek ez nem megy és mást kell csinálniuk. Egy meglepő dolgot észrevettem a cél érdekében létrehozott közösségekkel kapcsolatban: Míg nagy hangsúly van a gyűléseken a közösség tagjainak szükségletein, általában nem veszik a fáradságot és az energiát, hogy egy jó alternatív iskolát alapítsanak a

gyerekeiknek. Vannak, akik állami iskolába küldik őket, mások otthon tanítják gyermekeiket. Az is mindig meglepett, hogy az otthon tanulók csoportja nem alapít együtt közösséget, és talán továbbra is ez a helyzet.

Fontos, hogy az iskolai közösség minden tagjának a szükségletei kielégüljenek, felnőtteké és diákoké egyaránt. Ha ettől túl messze kerülünk, az kiégést okozhat. A kiégés akkor történik, ha a közösségben a felnőttek igényei nem elégülnek ki, mert teljesen a gyerekek szükségleteire koncentrálnak.

Az egyik probléma ismét az lehet, hogy a közösségben a felnőttek nem egy demokratikus vagy alternatív iskola növendékei voltak. Nem tudnak kellőképp kiállni magukért és követelni, hogy az ő igényeiket is vegyék figyelembe. Ez egy lehetséges probléma, amit meg kell oldani, úgy, hogy megtanulják vagy talán néhány esetben úgy, hogy kiégnek és kiszállnak. A felnőtteknek a közösségben meg kell érteniük, hogy sokszor ösztöneik ellentétesek lesznek azzal, amit tapasztalnak a saját iskolai élményeik miatt. Annak ellenére, hogy láttam, ahogy csodálatos dolgok történnek újra és újra a gyerekekkel az alternatív és demokratikus iskolákban, folyamatosan meglepnek, mert én egy hagyományos rendszerben nevelkedtem, ahol nem történtek ilyen csodák.

Mint mondtam, néha ha ösztönösen cselekszel, az ösztönöd azt mondja, hogy egy gyereknek ne legyen szabadsága, az nem működik. Másrészt viszont ha elnyomod amit érzel, néha nem vagy eredeti.

Aztán lehet, hogy a gyerekek kihagyják néhány fontos ötletedet. A legtöbb, amit tehetsz, hogy használd a józan ítélőképességedet. Továbbá, minél több tapasztalatod van egy igazán működő demokratikus közösségről, annál valószínűbb, hogy jó döntéseket hozol.

Legalább valakiben bízatsz, hogy jó döntést hoz: a gyerekekben! Nem csak jó döntéseket hoznak, hanem nagyon

hatékony és kreatív döntéseket, gyakran azon túl, amire akármelyikünk is számított volna, mikor a gyűlésre ment. Azt hiszem Shaker Mountain-ban mindannyian bíztunk a gyűlésben, így teljes melleszélességgel pártolhattam bármilyen ötletet, amit jónak találtam, tudva, hogy senki sem fogja elfogadni az ötletemet, csak azért mert az enyém. Tudták használni bármely részét, amit hasznosnak találtak és építhettek rá vagy elvethették, ha úgy tűnt nem működik.

A demokratikus folyamat kialakulásához időre van szükség, azért, hogy a diákok és a személyzet megtanulhassák, hogy foglalkozniuk kell az ügyekkel, amint felmerü söpörhetik a nehéz esteket a szőnyeg alá. Ha megpróbálják megtenni, ezek a dolgok visszajönnek és kísértik őket. A gyerekek hajlamosak gyűléseiken a dolgok fenekére nézni. Láttam más iskolákat, ahol annak ellenére, hogy demokratikusan működtek, azt éreztem, hogy a felnőtteknek valamiféle előre meghatározott elképzelésük van arról, hogyan szülessenek a döntések vagy hogyan kéne születniük. Meglehet én is a saját elképzelésemmel érkezem a gyűlésre, de tudom, hogy a végső döntés különbözni fog az én elgondolásomtól. Az elképzelések kombinációja lesz, egy kreatív döntés.

A gyerekek számára demokráciát biztosítani magában foglalja azt is, hogy szabadságot kapnak. A gyakorlatban ez nem mindig igaz. Sok iskolának van demokratikus döntéshozó folyamata, de nincsenek nem kötelező óráik. A legtöbb esetben ez adott volt. Mióta létezik iskola, sosem volt egy olyan hely, ahol a gyerekek döntéseket hozhattak.

Fontos észben tartani, hogy senkinek a világon nincsen úgynevezett abszolút szabadsága. Különböző fokig lehetsz szabad a környezetben, de nincsen egyetlen létező szabadság. Odaállhatok és mondhatom egy gyereknek a járókban, hogy „Ezennel kijelentem, hogy 100%-ig szabad vagy. Azt csinálsz, amit csak akarsz. Én elmegyek...” Ez nem fog működni.

Gyakran hozom fel példának, hogy mondhatják nekem: „Jerry,

megengedem neked, teljes mértékben jogod van eljátszani Csajkovszkij hegedűversenyét. Nem állítalak meg. Senki sem fog megállítani...” Azt is mondhatják, hogy kapok rá időt és egy helyet, ahol játszhatok. Ez nem jelenti, hogy valóban megvan a szabadságom ahhoz, hogy megtegyem. Soha nem lesz meg a szabadságom, amíg meg nem dolgozom érte és nincs meg a képességem rá.

Ezek mind a szabadság szempontjai, amitől még összetettebb, mint azt az emberek gondolják. Ez egy folyamat, ami dinamikus, nem pedig valami kézzel fogható dolog. Ettől olyan trükkös és azt hiszem ettől olyan nehéz definiálni. Minden egyes szabadság mást jelent különböző helyzetekben. Szabadon élhetek bárhol, ahol szeretnék most? Talán nem. Technikailag igen. Semmi sem akadályoz meg abban, hogy odamenjek, ahova akarok. Ez vajon azt jelenti, hogy nincs meg a szabadságom a költözéshez vagy azt, hogy úgy döntök, maradok? Nos, úgy is mondhatnám, elfogadom a körülményeimet, amelyben most vagyok és ez az a döntés, amit meghoztam.

A szabadságra az iskolákban ugyanez igaz: a gyerekek fel kell mérnie a körülményeket, amelyben él. Például, mondhatják a gyerekeknek egy alternatív iskolában, hogy szabadon használhatják az internetet egész nap, ha szeretnék, de ha csak egy számítógép van, a szabadságuk korlátozott, egyénileg nem lesz meg a szabadságuk, hogy annyit internetezzenek, amennyit csak akarnak.

Az emberek túlságosan leegyszerűsítik a gyerekek szabadságának ügyét. Ennek egyik oka természetesen az, hogy mivel a legtöbb felnőtt nem igazán tapasztalhatta meg a szabadságot, csak vázlatos elképzelésük van arról, hogy mi az. Szövevényes és bonyolult, nem egyszerű leírni vagy definiálni, ráadásul folyamatosan változik a körülményektől vagy az egyének háttérétől és egyéb dolgoktól függően.

Szeretnék még valamit mondani a szülőkről. Szerintem számos iskolának hasznos lehet, ha sokkal több figyelmet fordítanak

a szülőkre, mint általában szoktak. Észrevettem, hogy néhány iskolában, amelyekkel foglalkozunk, az emberek kezdenek ráébredni, hogy hatékonyabbak lehetnek a gyerekekkel, ha a szülők jobban ismerik az iskola filozófiáját és jól megértik azt.

A Grassroots szabad iskolában például Pat Seery elvárja, hogy minden szülő, aki a gyermekét ebbe az iskolába szeretné járatni, olvassa el a Summerhill című könyvet és döntse el, hogy egyetért-e vele; és ha nem, akkor azt tanácsolja nekik, hogy ne írassák be a gyerekeket. A Dél-afrikai Köztársaságban Sharon Caldwell sokat dolgozott azért, hogy rávegye a szülőket, hogy megpróbálják megérteni iskolájának alapvető filozófiáját. Annak ellenére, hogy nem akarjuk, hogy a szülők túlságosan befolyásosak legyenek, fontos, hogy támogassák az iskolát és értsék az alapvető filozófiáját.

A szülők több okból kifolyólag küldik gyerekeiket alternatív iskolákba. Néha kétségbeesésből, ami nem sejtet sok jót az iskolának, hacsak a szülők ténylegesen meg nem értik az iskola filozófiáját.

Kíváncsi vagyok, hogy van-e olyan alternatív iskola, amelyik ugyannyira keményen dolgozik a szülőkkel is, mint a gyerekekkel. Vajon létezik olyan iskola, amelyik valóban elindít egy programot, amelyben a szülők növekednek, fejlődnek és tapasztati úton tanulnak? Nem tudok olyan iskoláról, amelyik ezt tenné, de szerintem jó ötlet.

Fordította: Nagyághy Zita

További Jerry-olvasmányok [itt](#).

Ajánlott olvasmányok:

- John Holt írásai
- James Herndon írásai
- George Dennison cikkei
- John Taylor Gatto cikkei

- David Gribble írásai